

Elogi dels peus de foto

Poques fal·làcies s'han estès amb tanta facilitat com la que estableix que una imatge val més que mil paraules. Aquest paràgraf no arriba a cent, de paraules, i no m'imagino com es podria resumir en una imatge. Feu l'esforç, sisplau, de pensar com es podrien condensar en un quadre o en una fotografia mil paraules de Rabelais, de Hannah Arendt o d'Ausiàs March. Com a éssers humans estem multiplicats, però també limitats, pel llenguatge. Les paraules són la millor manera que hem trobat de comunicar el pensament, la informació, la saviesa. Si volem entendre, posem per cas, el conflicte araboisraelià o la problemàtica de les antigues repúbliques soviètiques, hem de recórrer a textos explicatius que tinguin en compte la història, l'economia, la geografia, la psicologia... Les fotografies poden servir per il·lustrar aquests textos, però difícilment ens ajudaran a comprendre els motius.

El cap de setmana vinent comencen les exposicions de Visa pour l'Image a Perpinyà, una ciutat que durant uns dies reuneix els amants de la fotografia, el periodisme, la bellesa i la veritat. D'ençà que hi vaig, cada any dedico més temps a llegir els peus de foto. No en tinc prou amb l'impacte de la imatge: necessito saber què s'oculta al darrere, allò que només poden revelar les paraules. L'any passat, Guillaume Herbart il·lustrava el robatori de tones de metall contaminant que es produeix a l'antiga central de Txernòbil. A les fotografies tan sols s'hi veien homes remenant trossos de ferro, però en realitat mostraven amb quina facilitat es pot comercialitzar material radioactiu. A les fotografies de Stephanie Sinclair hi apareixia una parella gairebé a les fosques, però els textos aclarien que estaven preses en un túnel abandonat del metro de Nova York, que la parella havia convertit en el seu domicili. A l'altre extrem tenim el World Press Photo, una successió d'imatges on es pot gaudir amb alta definició de l'espectacle de l'agonia i de la mort. Cada fotografia està presa en un lloc diferent, en contextos tan variats que s'anul·len mútuament, amb uns peus de foto tan raquífics que eludeixen la història. Quan sortim d'aquesta antologia de les imatges més violentes de l'any, tenim ben viu el record d'uns colors, d'una silueta, però no hem après res: tan sols ens hem esgarriat.

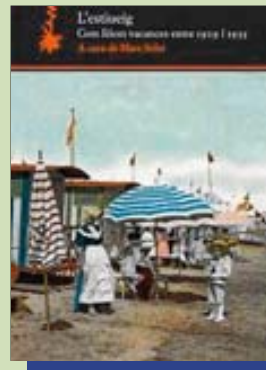
Temps de fer bronzo

Un recull d'articles sobre l'estiueig català d'abans de la guerra

JORDI LLAVINA jllavina@presencia.cat

La casualitat ha volgut que acabés de llegir aquest llibre, que conté uns quants reportatges de Carles Sentís sobre les illes Balears, entre altres d'altres autors, quan el periodista quasi centenari moria a Barcelona. Fa impressió llegir uns papers publicats l'any 1933 i firmats per algú que encara és viu –ho era, si més no, quan vaig començar *L'estiueig...*, una obra que recomano que es llegeixi amb morositat.

Marc Soler ha aplegat tot un seguit d'articles (o *informacions*) sobre l'estiueig català apareguts a la revista *Mirador* durant l'època que explicita el títol. Després vindria la guerra i les coses es torcerien inevitablement i dramàticament per a la majoria. Els noms col·leccionats són de treure's el barret: a banda Sentís, hi ha Josep M. Planes, Joan Soler, Manuel Amat, Jaume Passarell, Andreu A. Artís (que, anys després, es faria molt popular amb el *nom de ploma* de Sempronio) i Josep Palau. El curador assenyalava el doble interès del volum: d'una banda, l'estrictament periodístic. El llibre serveix per tenir «coneixement de primera mà d'una de les mostres més brillants de l'evolució del periodisme modern català». I, de l'altra, les cròniques contingudes aquí permeten fer-se una idea acolorida i viva del «model de societat» de l'època. *Mirador* era sinònim de modernitat:

«L'ESTIUEIG»

Autor: MARC SOLER (edició)
Editorial: QUADERNS CREMA
Pàgines: 280
Preu: 18 €

L'escriptor Marc Soler ha recopilat a *L'estiueig* els articles publicats entre 1929 i 1935 a la revista *Mirador* sobre els hàbits d'estiueig dels catalans. S'hi recopilen les reflexions d'autors com Carles Sentís, Josep Maria Planes, Manuel Amat, Jaume Passarell i Andreu Artís, en què descriuen escenes estiuenques de la vida de Tossa de Mar o de Montgat, o els viatges que alguns afortunats podien fer a Eivissa.

NOVETATS EDITORIALS

«A LA RECERCA DEL TEMPS PERDUT. PEL CANTÓ DE SWANN»

Autor: MARCEL PROUST
Traducció: VALÈRIA GAILLARD
Editorial: LA BUTXACA
Pàgines: 528 / Preu: 14,96 €

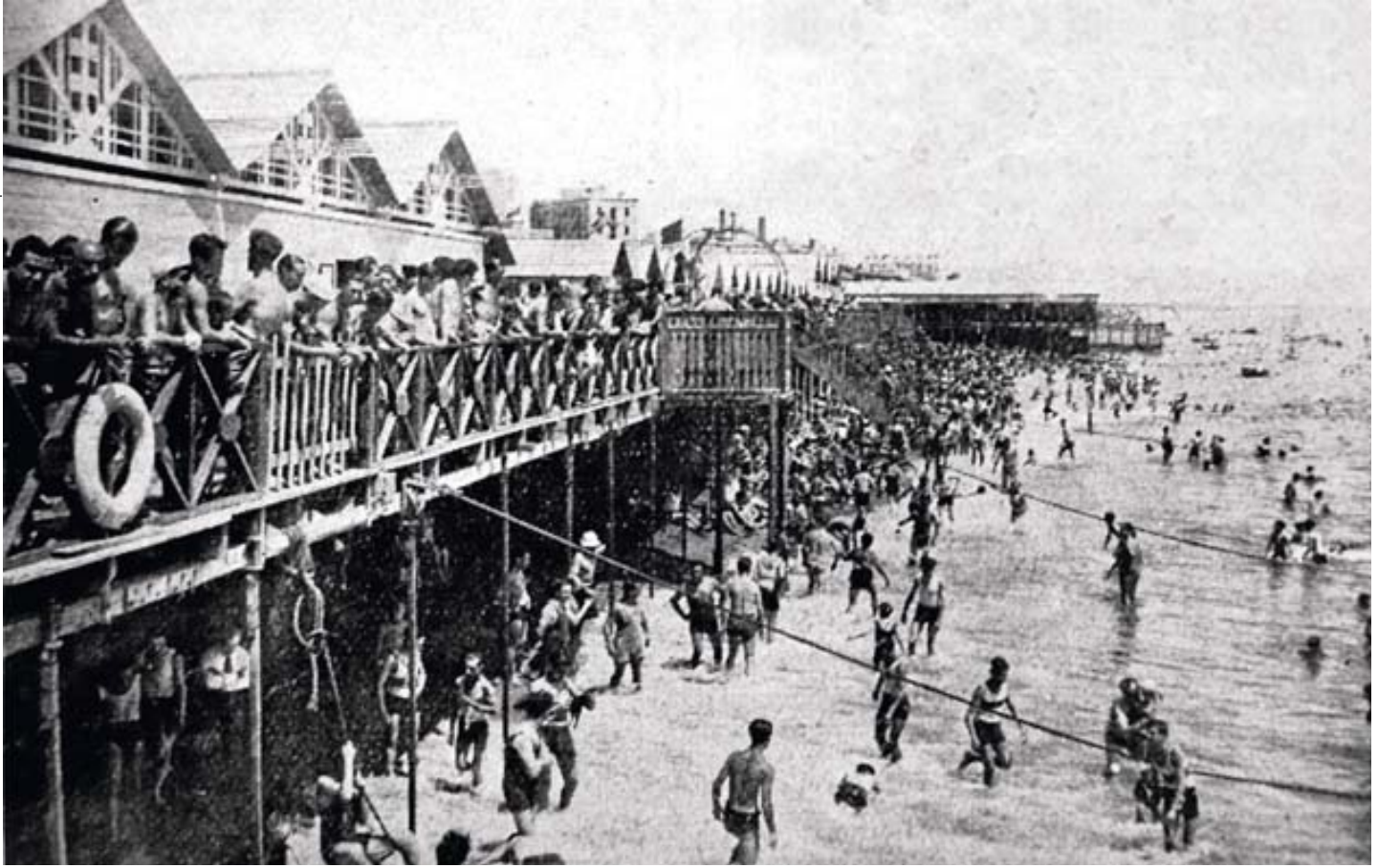
Una nova traducció catalana del clàssic per excel·lència de la novel·la francesa del segle XX. El contingut d'aquest volum, *Pel cantó de Swann*, coincideix plenament amb el del primer volum del cicle tal com Proust el va publicar el 1913. Inclou, doncs, *Combray*, *Un amor de Swann* i *Els noms de país: el nom*.

«FICCIO I REALITAT A L'ESPILL»

Autor: JOSEP GUIA I MARÍN
Editorial: PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
Pàgines: 264 / Preu: 18 €

El professor de la Universitat de València Josep Guia i Marín, doctor en matemàtiques i en filologia, fa una introducció a *l'Espill*, una obra que, per l'extraordinària riquesa lèxica i fraseològica que conté, és un dels grans trossos de la llengua catalana, que va adquirir el cim de la seva potencialitat literària a la València del segle XV.

La Barceloneta, banys de Sant Sebastià, als anys trenta. / QUADERNS CREMA

la lectura d'aquests papers els en farà ben conscients, tot assabentant-los de la coherència que hi ha en aplicar les dues accepcions del terme *mirador* a la revista que designa.

Caldetes, Camprodon, Olot, Sitges, Cadaqués, Barcelona, Tossa, les illes Balears, són les destinacions de vacances per a molts estiuencs de l'època. Però els reportatges —escrits amb gràcia i finesa, de desenvolupament no gaire condicionat per la limitació d'espai— tracten també del fenomen de les festes majors, dels toros (a la Garrotxa) i pinten del natural escenes bigarrades i pintoresques de l'estiu i de la pràctica ociosa que se'n fa, estació animada per tota una rècula de personatges *ripolinats* (adjectiu que llegim en Planes i en Amat). Tot plegat, una delícia de llibre, travessat d'ironia: vegeu el sensat Planes parlant dels plats que se serveixen a la ca-

sa dels Dalí: «Està vist que, mentre el surrealisme no es fiqui a la cuina, sempre ens entendrem». O conegueu, de la mà del mateix autor, què va passar a un senyor important d'Olot un dia que se'n va anar de putès.

El llibre recull les palpitations del temps: cossos que augmenten la seva superfície de múscul, pell que es vol bronzejada (però sense mudar la vella per una de nova), peces de roba lleugeres, *souples*... Una gastronomia estival específica. La cosa popular als banys barcelonins de Sant Sebastià (res a veure amb el glamur d'altres indrets del litoral català). De la legió de cossos que s'hi arraïmen, diu Joan Soler que «cal fer-se càrrec de la desproporció entre la presentació admirable del que

no es veu i la del que no hi ha manera de tapar». La irrupció del turisme internacional a casa nostra: sobretot, alemanys, anglesos i francesos (en pobles com Tossa, posem per cas). Amat es fixa en els mariners de Vilanova: «De tota aquesta escenografia falsa de l'estiuenc, no n'han fet mai cas i han tirat al dret sense encaparrar-s'hi gens». El safareig practicat davant els banyistes i amants de la platja resulta estimulante: «El comentari àcid i la censura que fibla com una picada de serp disparat a l'esquena dels que es banyen i es rosteixen la pell a la sorra». Periodisme literari de primer ordre, en definitiva. Deixeu-me acabar amb l'esplèndida descripció d'un detall en un barracot de menjars populars a la Barceloneta, que fa Andreu A. Artís: «Posada en un vas de vidre hi ha una delicada toia de llagostins com campànules color salmó amb fulles de julivert». Poesia pura!

«L'ULL DE BRONZE»

Autor: ALBERT GÜELL JUANOLA
Editorial: COSSETÀNIA
Pàgines: 120 / Preu: 11,90 €

L'Amat Torrentera és un escultor que cerca l'èxit. Però l'èxit és una circumstància que no tothom entén igual. *L'ull de*

bronze, XXVIII Premi de Narrativa Ribera d'Ebre, narra la duresa del camí que segueix l'artista vers un èxit del qual ho ignora tot. L'Amat, la Pauline i en Martí, tres individualitats que, malgrat tot, comparteixen l'existència, trenen una reflexió sobre el poder de l'art en l'ésser humà.

«EL TEATRE CATALÀ DEL SEGLE XX»

Autor: RAMON X. ROSSELLÓ
Editorial: BROMERA
Pàgines: 120
Preu: 8,70 €

Amb un propòsit sintètic i pensada per a un lector no especialitzat, aquesta obra de Ramon X. Rosselló ens ofereix una panoràmica de conjunt de l'àmbit teatral que no només parla de l'escriptura, sinó també de la dimensió escènica i de tot el que ha envoltat l'activitat teatral en el nostre àmbit lingüístic al llarg del segle XX.

«10 MAPES DE CATALUNYA (1606-1906)»

Autors: DIVERSOS AUTORS
Editorial: INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA
Pàgines: 140
Preu: 25 €

Aquest llibre aplega els estudis de deu mapes impresos que, junts, conformen un resum d'una bona part de la història de la cartografia de Catalunya. La sèrie, que es presenta per ordre cronològic, comença amb el mapa de Vrients de ca. 1606 i acaba amb el mapa de Flos i Calcat de 1906.